

beti belokranjska
trikotajna
industrija
metlika

beti belokranjska
trikotajna
industrija
metlika

vezilo

GLASILO DELOVNIH LJUDI DO BETI, KOMET

Leto XII. Številka 5
Metlika, 25. junija 1986

Nova, prepotrebna pridobitev

Za dan vstaje hrvaškega naroda bodo v Krstinji v občini Vojnič slovesno odprli nov konfekcijski obrat Beti, ki bo spadal pod tozd Žakanje. V tem novem in sodobnem obratu bo dobilo delo 130 ljudi iz teh nerazvitih krajev v Kordunu pod Petrovo goro; kot se za

konfekcijski obrat »spodobi«, bo velika večina novo zaposlenih žensk.

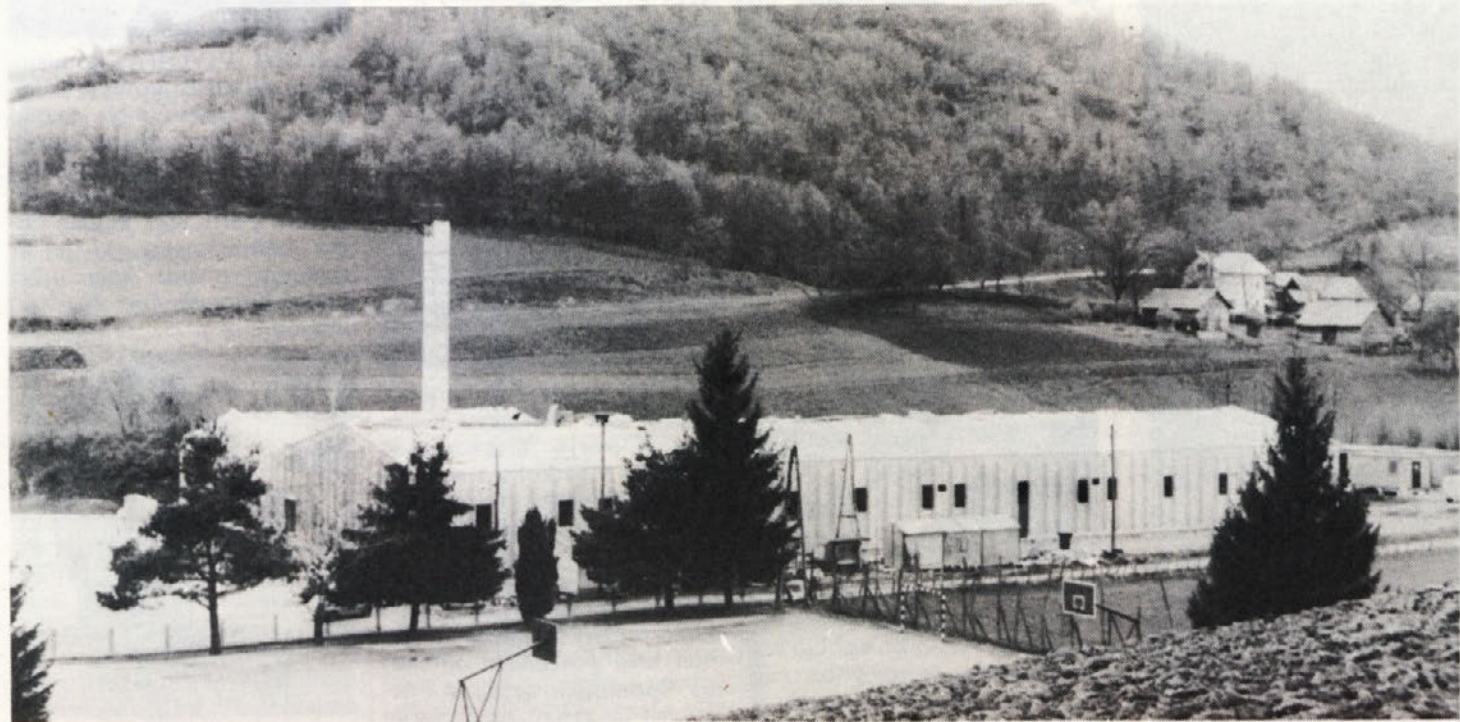
Za gradnjo tega obrata — celotna naložba velja okoli 650 milijonov dinarjev — se je Beti odločila predvsem zato, ker so potrebe po izdelkih iz Betinega programa vedno večje, in to tako na domačem trgu kot za izvoz, v tem obratu bodo delali konfekcijske trikotajne izdelke. Do sedaj so morali v veliki meri iskati kooperante po celi Jugoslaviji, to pa je vso zadevo podražilo pa tudi kontrola kvalitete ni bila zaradi oddaljenosti tako natančna, kot bi morala biti.

Poleg tega je občina Vojnič med najbolj nerazvitimi občinami v Kordunu in na Hrvaškem sploh, delovne sile pa je v teh krajih več kot dovolj, kar pove tudi podatek, da bodo zaposlili okoli 130 ljudi, prošelj pa je bilo še enkrat toliko.

Beti v celotni naložbi sodeluje s petino svojih sredstev, dobro polovico potrebnega denarja so dobili kot zelo ugoden kredit iz sklada za nerazvita območja Hrvaške, ostalo pa so bančni in drugi krediti. Priučevanje delavk je potekalo v tamkajšnji osnovni šoli, te dni pa bo stekla že poskusna proizvodnja.

Gradnja tega obrata, ki meri okoli 1.800 m², je stekla lani jeseni, izvajalec, novomeški Pionir, je delo končal v zastavljenem roku, in to kljub temu da zaradi hude zime skoraj štiri mesece niso mogli delati. Vsekakor je za naše razmere lep dosežek, da bo proizvodnja v obratu stekla komaj osem mesecev po začetku gradnje. Proizvodna dvorana pa je grajena tako, da jo je moč z majhnimi stroški še enkrat povečati.

Povemo naj še, da je novi Betin obrat sorazmerno blizu, saj je Krstinja od Metlike oddaljena okoli 75 kilometrov.

Beti 30

Letovanje po jugoslovansko

Medtem ko je bilo še ne toliko let nazaj letovanje na morju dosegljivo za (skoraj) vsakega Jugoslovana, pa so v zadnjem času cene tako astronomske, da marsikdo lahko o sinjem Jadranu le še sanja. V mislih imamo seveda bivanje v hotelih ali pri zasebniki, kjer bi morala 4-članska družina za desetdnevne počitnice odšteti okrog 200 tisočakov. Zato so se začeli ljudje mnogo bolj odločati za letovanje v tovarniških počitniških hišicah, kamp prikolicah in če so jih še nekaj poletij nazaj morala podjetja dobredno ponujati delavcem, da niso ostale v glavni sezoni nezasedene, je sedaj prošnja za tovrstno počitnikovanje toliko, da je težko ustreči željam vseh prosilcev. To pa je že hkrati eden od odgovorov, ki smo ga tokrat v anketi zastavili našim delavcem: kako se boste znašli na dopustu ob tako veliki draginji?

mamo komu prepustiti. Tudi letos bomo po vsej verjetnosti doma.«

JOSIP TAMAŠIČ, skladiščnik v skladišču surove preje v tozdu Metraža: »Pri tako visokih cenah kmalu ne bo mogoče letovati ob morju nobenemu navadnemu jugoslovanskemu smrtniku več. Še tujci bodo težko prišli, sicer pa si že sedaj pripeljejo vse s seboj, od šotorov do hrane. Jaz izberem najcenejšo možnost in grem na morje k sorodnikom, mnogi, ki jih nimajo, pa morajo ostati doma in gredo na Kolpo. Tudi jaz bom letos hodil na Kolpo ali pa morda tudi v toplice, čeprav so prav tako drage, za kaj drugega pa mi bo zmanjkalo časa.«

BARBARA SLANC, komisijonar I v skladišču gotovih izdelkov: »Ob tako visokih cenah sploh ni mogoče več preživeti počitnic ob morju v hotelu. Tisti, ki imajo dobro plačo, si bodo to še lahko privoščili, tujci tudi, neposredni delavci pa niti slučajno ne. Mogoče bom šla na morje v tovarniško prikolico, kar bi bilo dobro že zaradi otrok. Zaprorsila sem, sedaj pa čakam odgovor. Na dan bomo plačali tisočaka za bivanje, s seboj pa bomo vzeli veliko hrane, ki jo pridelamo doma. Drugače ne gre. Takšno je sedaj pač letovanje po jugoslovansko.«

EDO FERIK, pregledovalec igel v tozdu Metraža: »Vsi vemo, da delavci ne morejo letovati v hotelih, žalostno pa je, da si prav neposredni delavci, ki jih je v Jugoslaviji največ, tega ne morejo privoščiti. Po 17 letih službovanja v Beti sem šel prvič na dopust v Betin počitniški dom v Seči pri Portorožu, prej namreč ni bilo ne časa ne denarja. Všeč mi je bilo, zato sem tudi letos zaprosil. Stroške, ki jih imam v počitniškem domu tovarne lahko »prebolim«. Da bi šel v kamp prikolico, pa nimam potrpljenja, ker bi moral vsak dan v trgovinah v vrsti čakati za hrano. Letos se je v naši tovarni prijavilo za počitnice v tovarniškem domu ali prikolicah veliko delavcev, kar le še potrjuje, da si ljudje kako drugače težko privoščijo letovanje.«

TONE ŽLOGAR, učitelj v Srednji šoli tekstilne usmeritve: »Doslej se mi je zdelo, da počitnice v prikolicah niso drage, letos pa se mi prvič dozdeva, da je tudi takšno počitnikovanje drago, vendar pa me čudi, da so vse zasedene. Izgleda, da povprečna družina lahko preživi na morju v prikolicah brez posebnega odrekovanja. Spominjam se, da so v nekaterih tovarnah pred časom ponujali delavcem prikolice, sedaj pa se skoraj stepejo zanje. Tudi naša družina se zadovolji z bivanjem v kamp prikolicah. V hotel nisem hodil nikoli, čeprav bi si včasih mož in žena takšno letovanje še lahko privoščila, sedaj pa tudi tega ne več.«

JOŽICA VIDIC, šivilja v Kometu: »Ne bom šla na morje, predvsem zato, ker je drago, a tudi sicer me ne pri-

vlači. Raje bom hodila na Kolpo na Primostek, kjer je v Iskrinem kopališču dobro skrbljivo tudi za otroke. Sicer pa je v Kometu letos velik naval na tovarniške počitniške hišice, saj je to še edina možnost, da neposredni delavci lahko letujejo.«

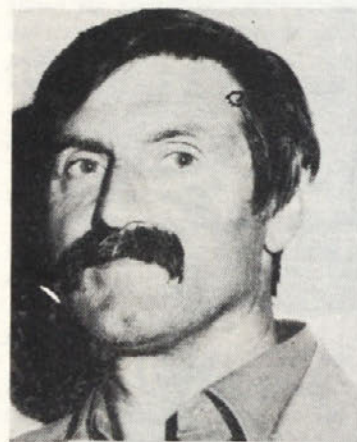
TONI VIVODA, komisijonar v skladišču gotovih izdelkov v Kometu: »Ne razmišljam o počitnicah na morju. Tudi prej nismo letovali, sedaj pa so cene sploh pretirano visoke. Poleg tega imamo doma bolno mater, ki je ne moremo pustiti same. Na Kolpo bomo šli, še sreča, da jo imamo.«

IVANKA TEŽAK, kontrolorka gotovih izdelkov v Kometu:

»Vsak si privoščiti, tudi kar se počitnic tiče, toliko kolikor je sposoben plačati iz svojega žepa. Tako bodo eni še vedno letovali v hotelih. Jaz si bom privoščila enotedensko počitnikovanje v Impletovi prikolicah. Kuhala bom seveda sama, kar bo vse skupaj pocenilo.«

M. B.

MARTIN MATJAŠIČ, vodja kaširnega stroja v tozdu Metraža: »Ob današnji draginji je nemogoče, da bi si naša 4-članska družina privoščila dopust na morju. Tudi da bi šel na letovanje kam drugam, na primer v planine, nisem razmišljal, ker nam takoj potem manjka denar v družinskem proračunu. Tako gremo poleti za dan ali dva v toplice, kajti tudi v Kolpi pri Rosalnicah se ne upamo kopati zaradi zastarane Krupe. Preveč so nas prestrašili z njo. 18 let sem v Beti, a se tudi za počitnice v Betinem počitniškem domu ali prikolicah nisem prijavil, ker imamo doma kmetijo, ki je ni-

Veliko vlog, malo postelj

Občuten padec življenjskega standarda, galopirajoča inflacija, vsak dan višje cene. Vse to povzroča, da postajajo letošnji dopusti za marsikoga neurešeni želje. Zatorej ni čudno, da je za letovanje v metliški Beti letos veliko večje zanimanje, kot pa so počitniške zmožnosti naše delovne organizacije, ki zaposlujejo okoli 2000 delavcev in delavk.

Vsi vemo, da imamo na voljo nekaj počitniških zmogljivosti, in sicer je devet prikolice na Krku, Rabu in na Pagu, imamo še počitniški dom v Seči pri Portorožu, za kolektivne dopuste pa smo najeli še devet apartmajev v Novigradu. Vse skupaj pride kar precej postelj, a še vedno premalo. Zlasti zato, ker imajo vsi tozdi kolektivni dopust v istem času, se pravi od 12. julija do 3. avgusta.

Potemtakem bodo v tem času prav vse zmogljivosti povsem zasedene, zato je razumljivo, da je bilo pri določanju prednostnega seznama veliko odgovornega dela, na žalost pa je prišlo tudi do neprijetnih scen.

Letovanje v organizaciji sindikata je namreč v primerjavi s cenami v hotelih, avtokampih in pri privatnikih malone zastonj. V to so prepričani tudi naši delavci, ki so sodelovali v tokratni »Naši anketi«, njihove odgovore pa ste najbrž že vsi prebrali in se z njimi skoraj gotovo strinjate. Pa poglejmo, kako je s cenami v našem, sindikalnem aranžmaju.

Popolna dnevna oskrba v domu v Seči stane za zaposlenega 1.100 dinarjev, za otroke pa še manj. Za prikolico, v kateri so štiri ležišča, je treba odšteti tisočaka na dan in turistično takso v kampu, zato je bilo za prikolico med kolektivnim dopustom v istem terminu tudi po dvanajst interesentov. Potemtakem si lahko mislimo,

kako težko je bilo sestaviti prednostni »počitniški« seznam.

Pri razporejanju delavcev za letovanje je sindikat upošteval število zaposlenih v Beti, delovno dobo, zdravstveno stanje, število otrok, kolikokrat in kdaj je delavec že letoval in podobno.

V domu v Seči in v apartmajih so izmene na en teden, v prikolicah pa na deset dni. No, v delovni organizaciji krijemo okoli polovico stroškov za apartmaje, pa je vseeno cena letovanja še vedno kar visoka. Za teden dni brez hrane moramo odšteti tri do pet starih milijonov. Potemtakem je jasno, da za letovanje v Novigradu ni prevelike gneče.

Naj omenim še eno neprijetnost. Tozdi imajo določeno število počitniških kapacitet, tako se lahko zgodi, da v nekem tozdu dobi odobreno letovanje delavec, ki v drugem tozdu nikakor ne bi prišel v poštev.

Pa še nekaj, kar ni nepomembno: v začetku in v sezoni je še dovolj prostih mest, tako da jih bodo ponudili tudi upokojencem in poslovnim partnerjem.

Naj zaključim s pobudo, ki nam je lahko v ponos. V okviru sindikata so predlagali, da bi v delovni organizaciji poskrbeli tudi za letovanje in odih starejših delavcev in da bi zakupili kapacitete v gorah in v topličah. V obeh primerih bi lahko preživljali dopust tudi med letom. V začetku odstavka sem zapisala, da gre za pobudo, ki nam je lahko v ponos. No, zaenkrat gre le za predlog. Upam, da ne bo ostalo samo pri pobudi. Že zaradi naših upokojencev, ki so pač vsak po svojih močeh omogočili, da je Beti danes to, kar je.

Skratka — zaenkrat gre za pobudo, upam, da bomo lahko že v eni prihodnjih številki napisali, da smo od pobude naredili kakovosten korak naprej in s tem poskrbeli, organizirano seveda, tudi za dopuste naših upokojencev in upokojenk.

R. M.

ANKETA

ANKETA, MALO MANJ RESNA

Kakšen naj bo šef

Biti vodja skupine ni lahko, če hočeš biti uspešen in hkrati priljubljen.

Moraš biti strog in nepristopen? Mogoče je bolje, da si popustljiv in prijatelj s podrejenimi, toda, ali te podrejeni ne bodo izkoriščali? Vodje, izmenovodje, predelavci in sploh »šefi« so bili deležni številnih predavanj in seminarjev, kjer so jim polnili glavo s sociologijo in psihologijo.

Učili so jih vseh ved in pomožnih ved, ki jih »šef« mora poznati, če hoče biti uspešen. Veliki umi so vodili in še vedno vodijo seminarje, a tudi oni sami si v mnogih vprašanih niso enotni, kakšen naj bo idealen »šef«?

Tudi mi, laiki v vprašanih »šefovske problematike«, smo hoteli vedeti za odgovor in smo se sprehodili po tovarni.

Dragica KONČAR: »Naj bi bil normalen, ne pa vedno mrk in resen. Ako misli, da ga imajo vsi za pametnega, če se resno drži, se moti.

Branko MATKOVIČ: »Šef ne bi smel nič delati. Šef bi moral biti samo šef. Včasih bi sicer šel na kakšen posvet, seminar ali simpozij, predvsem pa bi moral biti šef. Tako kot na primer tov. ...«

Jure VRANIČAR: »Jebe se meni za šefa.«

Martin SIMONIČ: »Šef bi moral biti boksar.«

Darka MARKOVIČ: »Čeprav ni v bližini WC-ja, šef ne bi smel urinirati po zidu, pa čeprav to njegovi podrejeni tudi delajo.«

Martin FIR: »Šef mora biti visok, močan. To. In še lep. Tako lep kot na primer Daka Damjanovič.«

Milan PREDKOVIČ: »Šef mora biti zabuhel v obraz in mora imeti zaboden pogled.«

Jože BRAJKOVEC: »Šef mora imeti brke in kričati mora. Tako kot na primer Dušan Rus.«

Božo KONČAR: »Ali, to' pri nas sploh obstaja? Šef izhaja iz besede »Chief«. To pa je zapadnjaško. Med kulturnimi ljudmi bi besedo »šef« morala zamenjati beseda predstojnik. Predstojnik skladišča, na primer.«

Janko GUŠTIN: »Šef mora biti visok okrog 180 cm. Mora biti strog in prijazen. Mora biti tudi osvajalec ženskih src, — do določene mere, pa tudi veliko alkohola mora prenesti, ne da bi se to na njem opazilo. Seveda mora znati vsaj en tuj jezik.«

Toliko o »šefih«. Sicer pa se bliža Dan Beti, ko bomo na Vinomeru vsi šefi. Ne verjamete. Pridite in se pričujate. (Dan Beti bo 12. julija).

Matjaž Rus

Prebliski ob...

So posamezniki, ki jim gre Vinska vigred na živce. Nekaj jih misli celo, da so te vrste prireditve nepotrebne, da gre za tridnevni hrup in za scanje po metliških ulicah. Mi pa bi bili radi vinogradniško področje. Kdor ne propagira svojih izdelkov, je kot kokoš, ki ne bi zakokodakala, ko znese jajce. Sklep: Vinska vigred je več kot dobrodošla.

Razmahnila se je v veliko prireditev, ki jo pozna vsa Slovenija in dobršen del Hrvatske. Tudi čez meje Jugoslavije je že pokukala. Finančno se pokriva z reklamnimi oglasi ter s prodajo za stojnicami. Če ne bi bilo tako, ne bi smeli žalovati za denarjem, ki bi šel za pokritje stroškov. V Metliki, sicer zaspani in dolgočasni, se dogaja vsako leto vsaj tri dni nekaj. Tu je vrsta kulturno-folklornih prireditev, srečujejo se ljudje, se spoznavajo, načrtujejo, dogovarjajo. Morda ne bi prišli nikoli skupaj, če ne bi bilo prav Vinske vigredi. Uspeh prireditve bi nas moral vzpodbuditi k novim akcijam, bolje bi morali izkoristiti grajsko klet, grajsko dvorišče, kopališče na Kolpi, gostišče Veselico in tako naprej. To, kar imamo, bi morali prodajati, stvari bi morali vnovčiti, ne pa da razmišljamo, kako homo uničili še to, kar obstaja, deluje.

Štiri Vinske vigredi zapored so upravičile svojo organiziranost. Nekaj tisoč ljudi je prišlo v Metliko, domala vsi so odhajali domov zadovoljni in kaj si moramo želeti več kot to. Gotovo se jih je nemalo odločilo vračati se v Belo krajino in kar je morda še važnejše: vse pogosteje bodo naročali naša vina.

T. G. P.

...vinski vigredi

IZ KOMETA

To mandatno dobo bo delavskemu svetu v Kometu predsedovala Vida Plut. Tako so odločili novo izvoljeni delegati delavskega sveta na svoji prvi seji 26. maja 1986. Na tej seji so za namestnico izvolili Ivanko Žlogar, imenovali pa so tudi izvršilni odbor in odbor za medsebojna razmerja delavcev v združenem delu. Novemu delavskemu svetu in njegovim organom želimo pri delu veliko uspeha.

550 ODSOTNA »POKRITOST«

V letošnjem prvem trimesečju je kolektiv Kometa dosegel dobre rezultate, tako v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta, kot v primerjavi s planom za to leto. Iz podatkov o primerjavi rezultatov s preteklim letom omenimo le povečanje konvertibilnega izvoza za 55 odstotkov in pokritje uvoza z izvozom, ki je bilo 555 odstotno (!). Realizacija letošnjega plana pa kaže, da se rezultati gibljejo z manjšimi odstopanji v okviru plana, saj je bil celotni prihodek z ozirom na celotni letni plan dosežen v višini 27%, dohodek 25%, čisti dohodek 24% in ostanek čistega dohodka 32%. Da ne bo nesporazuma. Za eno četrtletje predstavlja 25% stoodstotno doseganje plana v tem obdobju.

INVESTICIJA V KLOPI

Tovarniško dvorišče Komete je postalo zanimivejše, odkar so na njem postavljene klopi. Da nakup ni bil zgrešen, se lahko prepričamo ob dopoldanskem in popoldanskem odmoru. Dobrodošle so tudi tistim, ki zaradi nekoliko

neugodnejših vozniških redov prihajajo predčasno v tovarno, ali pa iz nje odhajajo pozneje. Klopi so prenosljive, kar je velika prednost. Ob pripeki jih iznajdljivejši lahko premaknejo v senco, ob ohladitvi pa na sonce. Le ob dežju so neuporabne, pa seveda pozimi, ko jih bo tako in tako treba uskladiščiti.

DAN KOMETA

Tudi kolektiv Kometa bo imel enkrat na leto svoj dan. Seveda bo to poleti, natančneje v juniju mesecu, ker bodo tovariška srečanja na prostem. Letos se je to zgodilo v soboto, 21. junija na Vinomeru, ki bo očitno postal ena od stalnih lokacij. Zagotovilo za veselo in zadovoljno vzdušje so bila tekmovanja v športnih igrah, živa glasba, jedalca, pijača, bilo pa je tudi nekaj presenečenj.

PRIJETEN IZLET

Udeleženci Kometovega sindikalnega izleta, ki je trajal dva dni, v soboto 31. maja in nedeljo 1. junija, so se živi in zdravi vrnili domov. Obiskali so sosednjo Madžarsko, prenočili v Osijeku, si ogledali živalski rezervat Kopački rit, Jasenovac in še in še. Izleta se je udeležilo 49 sodelavcev. Torej so se odpravili na pot z enim avtobusom. Pravijo, da je bilo lepo, kot vedno na njihovih izletih. Videli so veliko lepega in bilo je veselo. Verjamemo, da tudi nekoliko slabše vreme takšnemu vzdušju ni moglo priti do živega.

Vse moje delo ni priznano

Marica Vladič se je v Kometu zaposlila leta 1963, po treh letih službovanja v Novoteksu. Najprej je bila blagajničarka, ko pa je naredila knjigovodski tečaj, so jo premestili v knjigovodstvo. Ker jih je bilo malo, je morala opravljati veliko različnih del, kar pa je bilo, kot pravi danes, dobro, saj se je tako vsaj naučila delati. Potem pa so v skladišču potrebovali knjigovodjo in ker je Marica zadovoljivo opravljala svoje delo, so jo premestili tja. Šla je začasno, a ostala je že poldrugo desetletje.

»V skladišču se zelo dobro razumemo, drug drugemu radi priskočimo na pomoč, kar je pri naši naravi dela edini način, da poteka delo tekoče. Obremenjuje pa me, ker imam poleg svojega obveznega dela še interno prodajo izdelkov našim delavcem, kar mi vzame veliko časa. Prodaja je zame dodatno delo, ki ni priznано, ker pa vidijo, da zmorem vse opraviti, mi prodaje tudi pri osebnem dohodku ne upoštevajo. Ne vedo pa, da mi moja vest ne dovoljuje, da

ne bi opravila vsega, pa četudi izven delovnega časa. Da pa s prodajo ni malo dela, pove že podatek, da smo v zadnjem mesecu prodali za 2 milijona dinarjev blaga. Gre za prodajo izdelkov, ki ostanejo od izvoza, pa tudi iz redne proizvodnje. Vsak delavec ima pravico, da na leto kupi 10 kosov s 30 odstotnim popustom. Zato predlagam, da bi odprli industrijsko prodajalno, kar bi me zelo razbremenilo, moje delo pa bi steklo tekoče naprej,« se pritožuje Vladičeva, ki — kot sama pravi — danes ne bi odšla več iz Komete, imela pa je te želje, a ni mogla, ker je v Kometu dobro delala.

Delo v Kometu je družinska tradicija

»Bilo je lepo, takrat pred dobrimi 25 leti, ko sem se nekaj mesecev potem, ko je bil ustanovljen Komet, zaposlila v njem,« pravi danes Dragica Kabur, ena od po stažu najstarejših delavk v tej delovni organizaciji. »Takrat ni bilo šol, zato sem se priučila za šiviljo. Ampak mlad človek se vsega nauči in prav nič ni težko delati.«

Dragica prizna, da je v Kometu tudi danes lepo, da ima pač vsak čas svoje lepe plati. Vendar pa jih je bilo v začetku manj, počutile so se kot velika družina in prav v tem je bil čar tiste prisrčnosti izpred 25 let. »15 let sem šivala, sedaj pa sem na končni kontroli. Ko smo v začetku šivale nedrčke, ni bilo še tekočih trakov, ampak je morala vsaka sešiti ves izdelek. Norma je bila 25 modrcev na dan, jaz sem jih sešila tudi po 35 ali 38. In kako lepo se mi je zdelo, ko so ob koncu meseca tiste, ki smo presegle normo, napisali na list in obesili na vidno mesto. To je bila največja spodbuda za delo,« obuja spomine Kaburjeva. V začetku je 13 delavk naredilo v osmih urah nekaj čez 300 nedrčkov, sedaj pa jih pride v enakem času izpod strojev Kometovih delavk 6 do 8 tisoč.

Dragica je bila prva iz njihove družine, ki se je zaposlila v Kometu, za njo pa so prišle še skoraj vse ostale Kaburjeve ženske. Zaposlitev v Kometu je pri njih postala že kar tradicija, ki je Dragica ni hotela nikoli prekiniti, tudi takrat ne, ko je bila tovarna v težavah. »Jaz sem večna optimistka in ko gre težko, vedno mislim le na boljše čase. Smo se pa takrat, ko je šlo lažje, ko smo imeli dobiček, poveselili,« se smeji ob spominih, kako so del dobička nesli tudi v gostilno.

O socialni politiki

Barica Crnič je v devetih letih, kar šiva v Kometu, delala v predsedstvu osnovne organizacije mladine, pa v izvršnem odboru sindikata, vendar je bila vseeno presenečena, ko ji je letos spomladi predsednica osnovne sindikalne organizacije sporočila, da bo šla v enomesečno sindikalno šolo v Radovljico.

»Strinjala sem se, da grem, saj znanje v življenju pride vedno prav. Hkrati pa so mi s tem v delovni organizaciji izkazali veliko zaupanje in upam, da ga bom lahko tudi upravičila,« pravi sedaj, ko jo po predavanjih čaka le še zagovor zaključne naloge, Barica.

Med temami, ki so bile na razpolago za nalogo, si je Crničeva izbrala socialno politiko v združenem delu, omejila pa se je predvsem na lastno delovno organizacijo.

»Bila sem dokaj kritična. Opozorila sem, da bi morali modernizirati tovarno, saj so stroji zastareli, zato delavke težko dosegajo normo. Tudi klimatske naprave bi morale biti boljše. Spotaknila sem se ob medsebojne odnose; več razumevanja bi morali imeti do mladih delavk, ki se težko vključujejo v novo delovno okolje. Tudi s kulturno dejavnostjo se pri nas ne moremo ravno pohvaliti, omenila pa sem tudi posvete delavk z ginekologom, ki jih zaposlene pogrešajo. V Kometu se z mojo kritiko strinjajo, vendar mi doslej ni še nihče rekel, da se bo tudi kaj izboljšalo. Seveda pa nisem le kritizirala. Pohvalila sem dobro skrb za prehrano, dobro urejeno letovanje in zavzetost za starejše delavke, ki jih premeščamo na lažja delovna mesta,« našteva Barica.

Crničeva pohvali predavatelje, ki so zanimivo podajali snov, a tudi izredno kolegialnost sošolcev, ki so ji tako prijateljsko priskočili na pomoč, ko je izgubila očeta. Seveda pa niso poslušali le predavanj, ampak so obiskali tudi Vrbo, Begunje, Litostroj, ogledali so si dom Ivana Cankarja.

»Vsako leto bi morala vsaj ena delavka iz naše tovarne obiskovati to šolo, ki je dobra oblika sindikalnega usposabljanja. S tem bi si ne nazadnje razširila obzorje, da ne bi vedno videla le svojega dela, ampak tudi delo drugih in spoznala, da tudi drugod ne gre vse tako lepo in brez problemov,« ve sedaj iz izkušnje Barica.

B. M.

?

ali veš

da proizvodni rezultati v prvih štirih mesecih letos kažejo nekoliko oživljeno gospodarsko aktivnost v primerjavi s koncem lanskega leta. Ključni proizvodni cilji, ki smo si jih zastavili z letošnjo resolucijo, so ob nadaljevanju aprilskih gibanj v proizvodnji tudi realno dosegljivi. V industriji je bila proizvodnja v prvih štirih mesecih za 1,5 odstotka večja od primerljive lanske (v državi za 6,1 odstotka).

da prodaja na domačem trgu že nekaj mesecev narašča, zaloge dokončanih izdelkov se že osmi mesec zapored zmanjšujejo, predvsem zaradi močnega upadanja zaloga blaga za široko porabo. Okrepljeno domače povpraševanje spodbuja predvsem proizvodnjo za domači trg, kar po eni strani odteguje blago izvozu in povečuje zunanjetrgovinski deficit, po drugi strani pa zmanjšuje prizadevanja za kvalitetno prestrukturiranje gospodarstva in stabilizacijo gospodarskih tokov.

da je skupni izvoz blaga v obdobju od 1. januarja do 19. maja za 5,5 odstotka večji kot v enakem času lani, uvoz pa večji za štiri odstotke. Na konvertibilnem področju je izvoz enak kot lani, uvoz pa za celih 13 odstotkov večji. Hitre-

(Nadaljevanje na 8. strani)

To je bil poln avtobus deklet in sedmih predstavnikov močnejšega spola, skupaj z vodičem in šoferjema. Pa, saj nismo merili moči, na izlet smo se odpravili. Na Madžarsko.

Budimpešto smo zavzeli v naskoku, tako rekoč med spanjem, saj smo prišli že ob šestih zjutraj. Znamenitosti, ki smo jih poznali le s televizije ali razglednic, so bile v vsej svoji monumentalnosti pred nami. Saj res, razglednice. Tudi Diogenes, učejnjak, ki je v stari Grčiji iskal resnico z lučjo pri belem dnevu, jih ne bi našel. Kaže, da na Madžarskem sploh ne pričakujejo turistov.

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi moje drage mame SLAVE FERENAC iz Ferencev, se iskreno zahvaljujem OOSTOZD metraža in pletilnica za podarjeni venec, sodelavcem pa za izrečeno sožalje ter za spremstvo na njeni zadnji poti. Žaljujoči: sin Nikola Ferenac z družino

Še več zanimanja pa je bilo, razumljivo, za zanimivosti po trgovinah, kjer je moral vsak zapraviti svojih šest tisoč v forintih. Po domače bi se tem zanimivostim reklo ekonom lonci, sir, salame, gospodinjski pripomočki. Izbira ni bila velika.

Bilo je tudi nekaj telovadbe z rokami, namesto pogovora, kajti tudi Madžari, kakor večina izmed nas, niso posebej nadarjeni za tuje jezike. Še pogled na prostrana panonska lepo obdelana polja, vožnja ob Blatnem jezeru, in Madžarska je ostala za nami.

Drugi dan pa izlet po Prekmurju, kjer smo družno ugotovili, da je, kislja župa njihova specialiteta in da nas z njo ne dražijo.

Videli smo tudi dve štorklji, samo zato, da so tudi tisti, ki so dopoldne prespali (po naporni noči v Čakovcu), lahko verjeli, da smo res v Prekmurju.

Po kosilu na Janževem vrhu smo spotoma zavili še do znanega dobrotnika in izumitelja umetnih ledvic, do Ivana Krambergerja, ki ima ob Negovskem jezeru svojo gostilno. V jezeru ni bilo vode, je pa vse ostalo vredno ogleda: moderno opremljene gostilne z diskom, ki dela tudi podnevi, do urejene okolice z udomačenimi živalmi, še posebno pa do lastnika samega.

Znan je predvsem po tem, da je različnim ustanovam pri nas podaril za okoli devet starih milijard svojih aparatov za zdravljenje ledvic. Vse te aparate smo si tudi ogledali — v njegovi domači zbirki. Po prijetnem, iskričevem pogovoru s petdesetletnikom, ki živi polno in razgibano življenje, smo se polni še neurejenih vtisov odpravili po vinski cesti proti domu. • Še postanek med Ljutomerskimi vinogradi zaradi žeje in malo plesa v Draganičih, pa je bilo za delavke iz Žakanja in nekatere iz skupnih služb izleta konec.

B. M.

Kulturno poletje

Vsi ne boste šli na morje, ker ni dovolj družinskega denarja. Ostali boste doma, z nogami v lavorju.

Naj vam ne bo žal!

Morje je slano, a tudi vročina ni za vse. Nekaterim celo škodi. Ob poletnih večerih boste tuhtali — kam. Pomagali vam bomo.

Na grajskem dvorišču v Metliki bodo **KULTURNE POLETNE PRIREDITVE**.

Kar trinajst jih bo: od filmskih, preko glasbenih do gledaliških predstav.

Začele se bodo 4. julija, končale pa 23. avgusta. **Dare Ula-ga** bo nastopil z Jurčič-Partljičevim: Krjavljem že 4. julija, **Janez Hočevar Rifle** pa vas bo spravil v smeh 23. avgusta ob 21. uri z Občinskim svetnikom Švejkom. Oglejte si plakate, rezervirajte si čas, povabite ženo, moža, sestro, brata...

Vstopnina za filmske predstave bo samo 100 dinarjev, za druge 200. In kar je najvažnejše: med vsemi predstavniki bo odprta **Grajska klet**. Člani Metliške folklorne skupine bodo stregli pijače, hladne, kvalitetne. Po zmernih, nizkih cenah.

Predstave boste spremljali ob pogrnenih mizah. 16. avgusta, na primer, bo organizirana okrogla miza z naslovom **Živeti v svinjariji**. To bo razgovor z doktorjem **Plutom** o našem okolju, o onesnaženosti, o Krupi. Razgovor bo popestren z recitacijami, z glasbo.

9. avgusta bodo nastopile **Popolnočne kočije**, metliški tamburaši, pripovedovalci humoresk. In tako naprej in tako dalje.

Skozi vse poletje bo grajsko dvorišče zasedeno, polno bo domačih in tujih obiskovalcev. Posebno veselo pa bo 5. julija. **Metliški godbeniki** pripravljajo zabavni večer. Lanskoletni je lepo uspel, ljudi se je kar trlo, domov so odhajali zadovoljni, nasmejani, dobre volje.

Kot vidite, vam **julija** in **avgusta** ne bo dolg čas. Izbežati se je treba iz stanovanj, iti je treba med ljudi. Ne ostajajte doma, doma ljudje umirajo. Še enkrat: ne pozabite na **POLETNE KULTURNE PRIREDITVE**. Oglejte si jih, potem kritizirajte.

Toni Gašperič

Kajenje, sodobni terorizem

Nemalo besed je bilo že izrečenih o škodljivosti kajenja, narejene so bile številne študije, analize, sklicani simpoziji in ne vem še kaj, vendar število kadilcev se ne zmanjšuje.

Prav žalosten je pogled na doraščajočega fanta, posebno pa še na dekle, ki naj bi bila mati, simbol nežnosti, ljubezni in topline za otroka in družino, s cigareto v roki.

Le redko se v času nosečnosti vzdržijo kajenja oz. da jim ne »paše«, kot pravijo. Očetje, ponosni na svoj naraščaj, si seveda »prižgejo« v prisotnosti bitja, ki je komaj zagledalo ta svet. In kako je po pisarnah, kjer delamo? Groza! Polni pepelniki, zakajeno, smrad po cigaretih, ki se je zagrizel že v vsak kotiček. Na sestankih seveda ne moremo vzdržati brez svojih »dudic«, ki jih vneto vlečemo in puhamo kot lokomotive.

Tako so kadilci postali sodobni teroristi za svoje sodelavce in družino. Kadilec ni uvideven do svojih prijateljev, samopašno kadi, skratka — je terorist.

Zanemarili smo celo obliko, postali smo nekulturni, nasilni. Malo pomislite, kdaj vas je kateri od kadilcev vprašal: »Oprostite ali smem prižgati cigareto?« Najbrž se ne boste spomnili. Da bi prišli do lastnih užitkov, smo pozabili na otroke, na sodelavce, bolnike, na kulturo, na čisto okolje, na materialno škodo in še in še bi lahko naštevali.

Alkoholizem imamo za veliko zlo, toda ali se vam

ne zdi, da sta si s kajenjem prava brata? Zakon o prepovedi kajenja v javnih prostorih smo dali v spremembo skupščinam, kjer je gotovo več kot polovica kadilcev. V zakonu o zdravstvenem varstvu piše, da smo tudi sami dolžni skrbeti za svoje zdravje.

In kako skrbimo? Tako, da uničujemo še zdravje drugih. Kako naj pridemo iz tega labirinta, v katerega smo zašli? Začeti moramo v šoli. Kako naj učitelj prepoveduje učenecem kajenje, če sam kadi? Kako naj bodo za vzgled zdravniki, medicinske sestre, če so sami kadilci? Mogoče bo komu smešno, vendar tem rečem bomo morali dati več poudarka. Ne bi bilo odveč, če bi že pri samem sprejemu za poklice, ki so vezani za vzgojo ali zdravljenje drugih, napisali v razpis »obvezno nekadilec.«

Kako naj se drugače začnemo boriti proti sodobnim teroristom — kadilcem?

Delavski svet v TOZD Kodranka in volna je nedavno sprejel sklep o prepovedi kajenja na sestankih. Dogovorili smo se, da bomo pripravili poseben prostor »kadilnico« in prepovedali kajenje v vseh drugih prostorih. Cigaretnih ogorkov je povsod, po tleh, v pisoarjih, na stopnicah, pri vhodnih vratih, rampah itd. In kaj, če bi to zanelo požar? Najbrž ne bi bil kriv nihče.

Spremenili bomo samoupravne akte in vnesli člene o prepovedi kajenja v vseh prostorih, razen v kadilnici. Če že hočemo uničevati zdravje, potem bomo tu lahko uničevali svojega in ne zraven še tujega. Obenem pa bo zmanjšana možnost požarov, ki jih povzročajo cigaretne ogorki.

Jure Matekovič

POGOVOR

Četrto stoletje z iglami

10. oktobra po poteklo 30 let, kar se je v Beti zaposlil Alojz Slanc. To je bila njegova prva, in kot sam pravi, najbrž tudi zadnja zaposlitev. »Zdi se mi, da je zelo dolgo tega, kar sem se zaposlil, vendar ne morem razumeti, da je tako hitro minilo. Prišel sem iz Slamne vasi in nikoli prej nisem videl nobene tovarne od znotraj, le slišal sem o njih,« se spominja Alojz.

Slanc je začel delati na pletilnih strojih, ki pa so bili bolj enostavni kot danes, zato je bilo tudi priučevanje hitrejše. Po dveh mesecih priučevanja je delal že povsem samostojno, in sicer na obeh pletilnih strojih, s katerimi so pletli zavese iz bombaža.

»Za tiste čase je bilo to zelo moderno, danes pa takšnih zavese nihče niti pogledal ne bi. Sicer pa je bilo tudi delo v primerjavi z današnjim zelo počasno.« Alojz je bil pletilec dva ali tri leta, potem pa vratar, skladiščnik gotovih izdelkov, delal je pri pakiranju v proizvojni, zadnja četrto stoletja pa pregleduje igle pletilnih strojev.

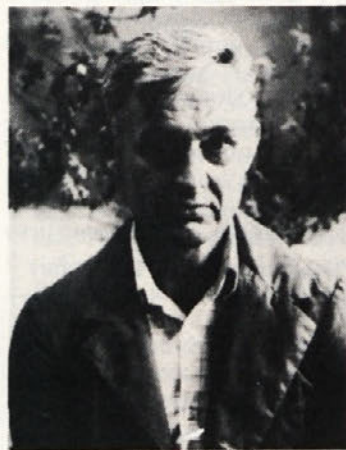
Okrogli pletilni stroji imajo okrog 3 do 4 tisoč igel različnih oblik, ki jih mehaniki vsaj dvakrat na leto — odvisno od materialov, ki jih pletejo — poberejo s strojev. Igle se namreč izrabijo in zamažejo.

»Igle najprej operem, potem pa pregledujem. Vsako posebej moram natančno pregledati in če katera ni v redu, jo izločim. To delam že 25 let vsak dan in priznati moram, da sem se že pošteno naveličal. Delo sicer fizično ni naporno, je pa enolično, zelo pa trpi tudi vid. Pa tudi odgovorno je, saj ga moram opraviti natančno in izločiti zares le neuporabne

igle, kajti vsaka velja poldrugo marko. Veliko je odvisno od mene in sodelavca, koliko časa bo stroj stal. V enem dnevu nama uspe s sodelavcem pregledati igle za en stroj. Sedaj mi ne preostane drugega, kot da se s tem delom spriznam in ob njem počakam do pokojnine,« se je vdal v usodo Slanc.

»Teži pa me še nekaj, kar marsikomu gotovo ne bo po volji. Letos praznuje Beti 30 let, ob tej priložnosti pa bodo vse delavce, ki so danes zaposleni v naši tovarni in imajo 30 let delovne dobe, obravnavali enako, ne glede na to, kje so doslej »nabirali« ta leta. Menim, da ni pravilno, da smo tisti, ki smo od prvega dne gradili to tovarno, se v težkih časih marsičemu odrekli, tudi boljšim plačami, hodili na udarniško in se nasploh trudili, da je Beti danes takšna, kakršna je, enaki s tistimi, ki so 30 let menjavali službe in iskali le boljše delo ali celo s tistimi, ki so med drugim služili tudi marke v Nemčiji. Gotovo se bodo z mano strinjali tudi vsi tisti, ki jim v težkih časih ni bilo žal odrekanja in ki so vztrajali s tovarno dolga leta, da lahko sedaj uživamo sadove predvsem nekdanjega dela,« je prepričan Alojz Slanc.

M. B.

?

ali veš

(Nadaljevanje s 5. strani)

je se povečuje klirinški izvoz — pokritost klirinškega uvoza z izvozom je že 119-odstotna. Visoka povečanja konvertibilnega uvoza v Sloveniji in Jugoslaviji, ki znatno presega- gajo povečanje izvoza, kažejo, da novi zunanjetrgovinski uvo- zni režim ni dovolj odvisen od izvoznih rezultatov, obem- pa je za sam izvoz precej manj stimulativen, kot je bilo napovedano. Posledica je, da smo v Jugoslaviji do 19. maja dosegli že 719 milijonov dolarjev primanjkljaja trgovinske bilance na konvertibilnem trgu. Malenkosten primanjkljaj se je pokazal tudi v Sloveniji, ki je v zadnjih dveh letih dose- gla presežek v menjavi s konvertibilnim področjem.

da so organizacije združene- ga dela v prvem trimesečju letos razporejale dohodek ne- usklajeno z doseženimi poslo- vnimi rezultati, kar ni v skladu z dogovorjenimi usmeritvami. Sredstva za osebne dohodke in skupno porabo delavcev so porasla v povprečju gospo- darstva Slovenije za več kot 123 odstotkov v primerjavi z enakim obdobjem lani (za 27 odstotnih točk hitreje od rasti dohodka). Prilivi na račune sisov družbenih dejavnosti so

(Nadaljevanje na 10. strani)

Vigred v besedi in sliki

Že dober mesec je, kar se je končala letošnja Vinska vigred, četrta po vrsti, a ta metliška veleprireditve ni pozabljena. Kako bi tudi bila, saj je ne- pozabna. Z njo in zanjo živi ne samo vsa Metlika, ampak večji del Bele krajine, v štirih letih pa se je njen sloves razširil preko Gorjancev do Ljubljane in še dlje, na drugi strani pa tu- di čez Kolpo, tako da je ljudi, ki z veseljem pridejo na Vigred, vsako leto več.

Letos ocenjujejo, da je v treh vigredskih dneh bilo v Metliki kakih 15.000 ljudi, ki so imeli kaj videti. Pa ne samo videti, tudi popiti in pojesti. Na 12 stojnicah na vseh treh metliških trgih so v teh dneh stočili več kot 8.000 litrov vina, na raz- nju se je zavrtelo čez 90 jancev in odojkov, za razne druge jedi pa je šlo še 850 kg mesa. Če je bil kdo žejen in lačen, je sam kriv.

Za letošnjo Vigred so pri- pravili še posebej bogat in pester kulturno-zabavni pro- gram, v katerem je sodelovalo več kot 600 nastopajočih. Vse tri dni se je na metliških trgih nekaj dogajalo, od modne re- vije Beti, ki so jo dinamično izvedbe gibke mladenke iz plesne skupine Arruba, do na- stopov izvrstne madžarske fol- klorne skupine Ikarus, nemške godbe na pihala, na Vigredi so pripravili srečanje slovenskih tamburaških skupin, svoje sp- retnosti in znanje so pokazali mojstri na frejtonaricah, peli so pevski zbori in še in še. Če je bilo komu tiste tri dni v Metli- ki dolgčas, mu ni pomoči.

Seveda ne smemo pozabiti na obljudeno grajsko klet, kjer je bila razstava in pokušnja najbolj ocenjenih belokranj- skih vin lanskega letnika. Poz- navalci trdijo, da je bila lanska letina zaradi katastrofalne po- zebe sicer količinsko pičla, a zelo kakovostna, kar povedo tudi visoke ocene. Naziv »šam- pion razstave« so si pridobila tri izvrstna vina: jagodni izbor in pozna trgatav laškega rizlin- ga Vinske kleti ter Šturmov rumeni muškat.

Na letošnji Vigredi so nare- dili za okoli 2 stari milijardi prometa, okoli 350 starih mi- lijonov pa je čistega dobička. Seveda ni treba posebej pou- darjati, da je ogromno ljudi pri organizaciji in izvedbi Vigredi delalo zastonj. Del zasluzene- ga denarja je za svojo de- javnost dobilo Društvo belok- ranjskih vinogradnikov, prire- ditelj Vinske vigredi, del pa so

namenili za nadaljnje urejanje metliškega gradu.

Vinska vigred je prava me-

tliška prireditve, ki pa odmeva precej širše. Odštevanje za na- slednjo Vigred se je že začelo. Še 325-krat gremo spat pa se bo začela peta metliška Vinska vigred.

ZVITA NIT

Anica Zajc

Učenke želijo več

V prejšnji številki *Vezila*, ki smo jo prepustili uredniškemu odboru *Zvite niti*, sta zaradi obilice poročil in člankov ostala dva daljša prispevaka. Zato ju objavljamo v današnji številki in na ta način še enkrat opozarjamo na lep jubilej naše šole, na dvajset let trdega in uspešnega dela. Tokrat preberimo, kaj si želijo naše učenke, nekaj malega pa boste zvedeli še o izletu po Gorenjski.

ANICA ZAJC, 2. letnik SŠTU: »V Metliko se vsak dan vozim iz Novega mesta, za to šolo pa sem se odločila izključno zato, ker sem dobila štipendijo v Labodu, s tem pa imam zagotovljeno tudi zaposlitev. Priznam, da me v začetku ta poklic ni veselil, sedaj pa me vse bolj privlači in tudi sama kaj sešijem. Menim, da bi morali imeti več praktičnega pouka in da bi s tem morali začeti že v 1. letniku, veliko predmetov, ki nam pri delu ne bodo kaj prida koristili, pa črtati s programov. Pohvaliti pa moram dobro kombinacijo pouka v Metliki in srednji šoli Edvarda Kardelja v Črnomlju. V Črnomlju so veliko boljši pogoji za delo v specialnih učilnicah, tako da se kar veselimo, da gremo v Črnomelj. Naj zaupam še svojo željo, da bi rada nadaljevala šolanje ob delu na 5. stopnji, ker ne želim vse življenje sedeti ob stroju, ampak tudi napredovati. Dobro pa bi bilo, da bi v Metliki začela s poukom tudi redna srednja šola 5. stopnje.«

LILJANA BARTOLAC, 1. letnik: »Šiviljski poklic me je veselil že dlje časa, saj sem večkrat že sama kaj sešila, zato sem se tudi odločila za to šolo. Sedaj sem sicer šele na začet-

ku, vendar lahko rečem, da je šola zadostila mojim pričakovanjem, veselim pa se že naslednjega leta, ko bomo tudi šivali, čeprav bi bilo dobro, če bi s šivanjem začeli že v 1. letniku. Nasploh pogrešam več praktičnega dela, sicer pa pričakujem, da mi bo šola dala v prihodnjih letih še dovolj znanja za delo, ki ga bom predvsem zato, da bo zaposlitev bolj sigurna.«

Liljana Bartolac

potem opravljala. V naslednjem šolskem letu bom v Beti zaprosila tudi za štipendijo,

Brigita Barič

BRIGITA BARIČ, 3. letnik SŠTU: »Rada bi nadaljevala šolanje na ljubljanski Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo, tekstilna smer. Morala bi seveda delati sprejemne izpite iz matematike in kemije, a sem se pripravljena toliko žrtvovati. Sicer pa mislim, da naša šola da toliko predhodnega znanja, da bi lahko nadaljevala študij na fakulteti, razu-

mljivo pa je, da bi se morala nekoliko bolj zavzeti kot moji vrstniki, ki bi končali 5. stopnjo. Če mi bo na sprejemnih izpiti spodletelo, bom šla na redno srednjo tekstilno šolo v Kranj ali Maribor, čisto zadnja misel pa je zaposlitev. Dobivam kadrovsko štipendijo v Novoteksu na Vinici, od koder se vsak dan tudi vozim v Metliko. V tovarni še nisem povedala o svojem nadaljnjem šolanju, vendar moji odločitvi najbrž ne bodo nasprotovali, ker imajo malo šolanega kadra. Moje sošolke pa se bodo v glavnem zaposlile, a bodo ob delu študirale na 5. stopnji.«

PO GORENJSKI

Tretji kulturni dan je bil v obliki literarne ekskurzije — po poteh kulturne dediščine. Literarno ekskurzijo smo uredili tako, da smo bili učenci razdeljeni v dve skupini. Prvo skupino smo sestavljale učenke treh prvih letnikov, drugo skupino pa učenke dveh drugih in tretjega letnika. Prvi letniki smo se najprej ustavili v Zgornji Šiški v Ljubljani in si ogledali rojstno hišo slovenskega pesnika Valentina Vodnika. Svoje pesmi je izdal pod naslovom *Pesmi za pokušino*. Znale pa so tudi njegove *Pesmi za brambovce*.

Pot smo nadaljevali do Vrbe na Gorenjskem, kjer stoji hiša največjega slovenskega pesnika, Franceta Prešerna. V Vrbi stoji cerkva Sv. Marka, ki smo si jo ogledali le z zunanje strani. Ko smo sedli v avtobus, smo po nekaj minutah prišli v majhno vasico, ki leži pod mogočnimi Karavankami, Dosloviče. V Doslovičah se je v majhni, skromni, toda po svoji lepi hišici rodil Fran Saleški Finžgar. Najbolj znano njegovo delo je roman *Pod svobodnim soncem* (Pripoveduje o starih Slovanih) in drame *Dekla Ančka*, *Razvalina življenja* ter *Veriga...* KO-silo smo si privoščili v Radovljici in si ogledali tudi rojstno hišo A. Tomaža Linharta.

Grdo vreme in vožnja okrog Blejskega jezera sta nas samo uspavali, čeprav so nam »tisti na prvih sedežih« to prepovedali. V Kranju naj bi si ogledali Prešernov gaj, kjer sta pokopana France Prešeren in Simon Jenko, vendar je vreme hotelo svoje in smo pot nadaljevali v Metliko, »priljubljeno« belokranjsko mesto, ki vam ga ni pogrebno posebej predstavljati. Med potjo so nam učenke 1. a in 1. b predstavile Ljubljano, Gorenjsko, Alpe, Kranj in Bled.

Milena Šneler, 1. b

? ali veš

(Nadaljevanje z 8. strani)

bili v prvih štirih mesecih višji za 130,6 odstotka. Takšna rast sredstev za osebne dohodeke, skupno in splošno porabo in druge obveznosti SR Slovenije do federacije in drugih republik in avtonomnih pokrajin negativno vplivajo na rast akumulacije, ki se je povečala le za 39 odstotkov, delež akumulacije v dohodku, ki je manjši kot v enakem obdobju preteklega leta, pa znaša le še blizu 20 odstotkov.

da aktivnosti ne usmerjamo v nominalno zniževanje osebnih dohodkov, temveč predvsem v zadrževanje njihove nadaljnje rasti povsod tam, kjer rezultati ne upravičujejo dosežene ravni. Cilj nam morajo vsekakor biti visoki osebni dohodki, ki bodo utemeljeni z dobrimi proizvodnimi in poslovnimi rezultati.

da prekinitev dela opozarjajo na razširjanje zavesti, da je za višji OD treba zagotoviti le odločno besedo. Prekinitev dela, ki znatno zmanjšujejo dohodek, prav gotovo ne morejo postati sistemsko nadomestilo za neupoštevanje samoupravno sprejetih osnov pri razporejanju dohodka. Zato ni mogoče več brez poglobljene analize ter brez doslednega izvajanja odgovornosti in mimo sistemsko določenih pravic za reševanje konfliktnih razmer pristajati na zahteve pogosto celo nadpovprečni višini OD mimo doseženih rezultatov in dohodka.

V RAZMISLEK

Podobnost

Tuj tisk je nedavno ponesele v svet vsebino velikega plakata v znani švedski tovarni Ericson. Pod vpadljivim naslovom — Kdo bo delal? — je zapisan takle dialog:

»Švedska ima 8.100.000 prebivalcev. Starejših od 65 let jih je milijon. Tako ostane 7.100.000 potencialnih delavcev. Mlajših od 21 let jih je 2.900.000. Tako jih za delo še vedno ostane 4.200.000. Toda na dopustu jih je v povprečju stalno 350.000, zato jih za delo ostane 3.850.000. Ker pa država zaposluje 850.000 ljudi, jih za delo ostane 3.000.000. Toda v švedski vojski je stalno 350.000 državljanov in samo lokalna administracija jih zaposluje 750.000. Tako jih za delo ostane le še 1.700.000. Ker pa jih je 700.000 stalno na bolniški,

ostane le še milijon potencialnih delavcev. Med temi je 994.800 takih, ki nočejo poprijeti za nobeno delo in tako jih ostane le še 5200. Toda to še ni vse, kajti v švedskih zaporih je stalno 5198 ljudi. Tako za delo ostaneta le še dva: Vi in jaz! Toda danes se meni nekako ne ljubi delati!«

Kdo bi si mislil, da imamo z državo najvišjega standarda na svetu in maksimalne produktivnosti toliko skupnega!

n. n.

DELA NE ZMANJKA — Marija Nemanič je v Beti že 25 let, od tega dela 5 let kot perica in likarica v obratu družbene prehrane. Dela, pravi, ji nikoli ne zmanjka, saj na dan polika najmanj 30 halj, pa predpasnike, prte, kuhinjske krpe, zavese, po potrebi pa tudi kaj zašije.

SPRETNE KUCHARICE — Naše kuharice v Betini kuhinji v Metliki (na fotografiji Marinka Dragovan, Katica Bošnjak in Zvonka Palčič) se morajo v dopoldanski izmeni kar spretno zasukati okrog štedilnikov, da do pol devete ure pripravijo 800 malic, od tega 150 do 200 varovalnih dietnih. Delavci, ki lačni stojijo v vrsti, jim namreč ne bi priznali zamude in kuharice to dobro vedo, zato si zamude še nikoli, razen če je šlo za višjo silo, niso privoščile.

NAGRADNA KRIŽANKA

VODORAVNO: 8. leseni okvir na situ ali rešetu, 12. nadav, predplačilo, 13. lastnik ranča, 15. polmer, 16. gorski masiv, preko katerega moramo, če hočemo iz Metlike priti v Novo mesto z avtom, 18. Komunistična partija Italije, 20. mik, 23. darilo, 24. Šibenik, 25. Bakhova palica, 26. gorovje na severu Afrike, 28. lovec na rake, 30. Edvard Kardelj, 31. Slavonki Brod, 32. luna, 35. pevka Dimitrovska, 37. pesnik Zajc, 39. znan ameriški vestern, 41. eden od sistemov barvne televizije, 42. samozadovoljevanje, 44. klinček na koncu klobase, 46. gostija, 47. prepo-ved v OZN, 49. spremljevalec boga Erosa, 50. začetek abecede, 51. ptica roparica, 53. sultanov ukaz, 55. narodna in univerzitetna knjižnica, 57. slovenski alpinist Tone... Tonač, 59. sredozemska rastlina, 61. prvi samoglasnik, 62. čas, 63. izraelski politik, Aba, 64. hotel v Beogradu, 66. orodje za čiščenje pluga, 68. vrsta pražene kave, 70. predel, območje (dvojina), 71. Vranje, 72. samoglasnik, 74. oznaka za kislost oz. bazičnost, 75. srbohrvaška črka, 76. manjša vzpetina, 78. pobočje, 81. igralka Farrow, 82. izumitelj kavbojskega orožja, 83. reka Pad, 84. Krlježeva drama, 86. Avvelino, 87. znak za enakost, 90. slovanska boginja lepote, 91. povest Jakoba Sketa, 94. glavni števnik, 96. zveza držav, 97. prebivalec afriške države, 99. kraj na Dolenjskem, Šmarje..., 100. šesti solmizacijski zlog, 102. vulkanski izmeček, 103. srbsko moško ime.

NAVPIČNO: 1. otok v Kvarnerskem zalivu, kjer ima tudi DO »Beti« svoje prikolicice, 2. pripomoček za delo, 3. ženska oseba iz filma Dr. Živago, 4. vzhod, 5. glas trobente, 6. slovenski jazz glasbenik, Tone, 7. v knjigah zbrano znanje o neki vedi, 8. tuj dvoglasnik, 9. moški okras, 10. kisik, 11. diareja, 14. Čargo Ivan, 17. junior, 19. dolga palica, kol, 21. sosednja država, v katero sigurno ne boste odšli na dopust, 22. konec polotoka, 25. mrtvo telo, 27. konec molitve, 28. ameriška TV družba, 29. vzklik, medmet, 33. stranski produkt pri gorenju, 34. stopnja pridevnika ali prislova, ki nima primerjave, 36. severnoatlantska vojaška zveza, 38. hladna predjed, 40. matična številka, 43. slikarka Kobilca, 45. motiti se je človeško — ... hummanum est, 48. oranje, 50. drevo z ostrimi trni, 52. kdor nam kaj dobavlja, 54. glavno mesto Jemena, 56. uran, 58. kraj na Kočevskem, 60. nemška črka »č«, 64. pesnik Klopčič, 65. prvotni prebivalec ameriške celine, 67. prodajalna, 69. prebivalec Maroka, 73. Oskar Černe, 74. goljufija, 77. ralo brez samoglasnikov, 79. vodja skupine Plavi orkestar, 80. erbij, 81. ženska oseba iz Iliade, 82. francoski pisatelj, Albert, 83. okrasna ptica, 85. osebni zaimek, 88. vrsta elektronskih flešev, 89. politično zatočišče, 92. soha, statua, 93. kralj živali, 95. dr. Obradović, 98. imaginaren, 101. amper.

**PRAVILNA REŠITEV
KRIŽANKE IZ
PREJŠNJE ŠTEVILKE:**

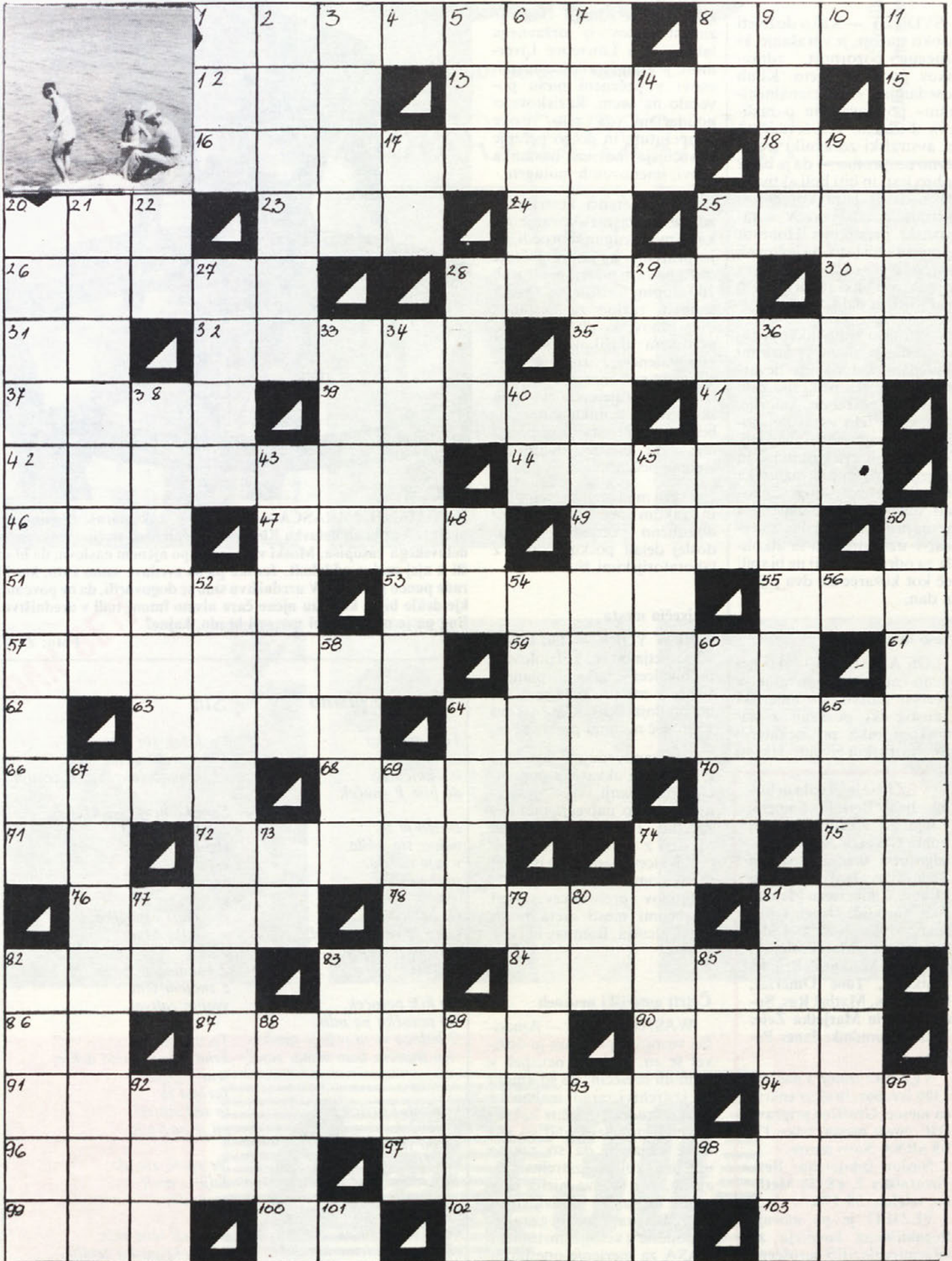
Komet, direktor, ocena, el, Vareš, Nena, Kočevar, Fatka, favorit, eno, ror, ale, Nin, kilogram, Ns, ide, Cs, polnoč, Tokaj, Itas, Cres, d, Jim, srobot, AKUD, Le, kare, area, A, ars, pat, množina, okno, Petric, TP, atm, otok, Ig, Ri, OC, Milena, Kamerun,

alarm, kamelar, t, Rok, uki, emu, oro, IV, Scila, Došen, Jarc, ran, IT, ni, aceton, N, Jože.

Prejšnja križanka je bila nagradna. Spet smo izžrebali tri srečneže, ki prejmejo nagrade delovne organizacije Komet. Žrebanje smo opravili v

Srednji šoli tekstilne usmeritve, nagrajenci pa so: Majda Štupar, Komet, Dragica Prosenik, Beti, Marija Pečarič, Komet. Po nagrade pridite, prosimo, k Toniju Gašperiču v Beti. Čestitamo!

Uredništvo

The crossword puzzle grid consists of 11 columns and 16 rows. The starting numbers for the words are as follows:

- Row 1: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11
- Row 2: 12, 13, 14, 15
- Row 3: 16, 17, 18, 19
- Row 4: 20, 21, 22, 23, 24, 25
- Row 5: 26, 27, 28, 29, 30
- Row 6: 31, 32, 33, 34, 35, 36
- Row 7: 37, 38, 39, 40, 41
- Row 8: 42, 43, 44, 45, 50
- Row 9: 46, 47, 48, 49, 50
- Row 10: 51, 52, 53, 54, 55, 56
- Row 11: 57, 58, 59, 60, 61
- Row 12: 62, 63, 64, 65
- Row 13: 66, 67, 68, 69, 70
- Row 14: 71, 72, 73, 74, 75
- Row 15: 76, 77, 78, 79, 80, 81
- Row 16: 82, 83, 84, 85
- Row 17: 86, 87, 88, 89, 90
- Row 18: 91, 92, 93, 94, 95
- Row 19: 96, 97, 98
- Row 20: 99, 100, 101, 102, 103

Kako doživeti visoko starost

SYDNEY — Kako doživeti visoko starost, je vprašanje, ki priteguje pozornost zdravnikov po vsem svetu. Kljub dosedanjim »tradicionalističnim«
pojmovanjem o različnih dietah in vzdrževanosti, pa avstralski zdravniki trdijo ravno nasprotno — da je bolje dobro jesti in biti bolj aktiven. Na nedavni letni konferenci avstralskih zdravnikov v tasmanski prestolnici Hobrath so predstavili tezo, da je človek bolj zdrav, če so dobro hrani in če je aktiven, hkrati pa ima več možnosti za daljše življenje.

Avstralski zdravniki opozarjajo, da je dieta z nizkimi količinami kalorij zelo nevarna, ker človeka prikrajša celo za nujne potrebne kalorije. Človekovo telo vsak dan potrebuje vsaj 10000 kalorij. Temelj dobrega zdravja in dolgega življenja je raznolika prehrana. Hrana mora vsebovati manj maščob, zlasti pri mesu, priporočajo ribe, zmernost v uživanju soli in alkohola za odrasle, ki naj ne bi spili več kot kozarec ali dva pijače na dan.

Meso in rak

LOS ANGELES — Tri nedavno odkrite kemikalije v pečenem mesu so ameriški znanstveniki povezali z nastankom raka pri nekaterih laboratorijskih živalih. Hkrati

omenjajo, da bi hitro pripravljena hrana, kot so hamburgerji, utegnila biti nevarna za človekovo zdravje. Odkritje znanstvenikov iz državnega laboratorija Lawrence Livermore je zdaj število strupenih snovi v pečenem mesu povečalo na osem. Raziskovalci poudarjajo, da zelo visoke temperature in dolgo pečenje povečujejo možnost nastanka snovi, imenovanih mutageni.

Na konferenci ameriškega združenja za raziskovanje raka so med drugim sporočili, da je praženje mesa in pečenje mesa na žaru pri temperaturah 200 stopinj Celzija in še višjih osnovni razlog za nastanek mutagenov, ki jih sestavljajo predvsem dušikove spojine, »obogatene«
z znanim karcinogenom benzenom. Znanstveniki svetujejo, da bi se tem škodljivim kemikalijam najbolje izgonili s tako pripravo mesa, ki bi bilo malo ali srednje pečeno.

Zveza med temi karcerogeni in rakom pri ljudeh še ni dokončno potrjena, ker so doslej delali poskuse samo z laboratorijskimi živalmi.

Največja mesta

NEW YORK — Do konca 20. stoletja bo več kot polovica prebivalcev našega planeta živela v mestih, med temi pa bo prednjačilo šest mest s po 15 in več milijoni prebivalcev.

Tako napoveduje agencija OZN, ki se ukvarja s populacijskimi gibanji. Agencija ocenjuje, da bo največje mesto v začetku 21. stoletja Ciudad Mexico z več kot 26 milijoni prebivalcev, Sao Paolo bo imel predvidoma 25, Tokio pa 17 milijonov prebivalcev. Med največjimi mesti sveta bodo tudi Calcutta, Bombay in New York.

Četrti ameriški neuspeh

WASHINGTON — Ameriški vesoljski program je doživel še en, že četrti neuspeh v minulih mesecih, ko so kmalu po izstrelitvi zaradi mehanske okvare morali uničiti raketo Nike-Orion. Šele zdaj so namreč objavili, da so raketo uničili takoj po izstrelitvi 25. aprila, ker se dva njena dela nista ločila v predvidenem času. Tovora, ki naj bi ga raketa ponesla v vesolje, instrument NASA za merjenje onesnaženosti atmosfere, niso uničili in se je vrnil na Zemljo s padalom.

ZANIMANJE NARAŠČA — Neverjetno, kako narašča zanimanje bralcev Vezila za delavko Klotildo Zračnikovo, slačipunco našega delavskega časopisa. Moški vprašujejo po njenem naslovu, da bi se šli k njej malce oddahnit, ženske pa so zvedave samo zato, ker bi rade punco preteple. V uredništvu smo se dogovorili, da ne povemo, kje dekle biva, kajti za njene čare nismo imuni tudi v uredništvu. Bog pa je najprej sebi ustvaril brado, kajne?

Foto: Z. V.

Vnukovo pismo

Tuja znamka
na pismu
in babica ve,
da piše ji vnuček.

Dolgo je že,
odkar sta odšla,
v tujo deželo,
snaha in sin.

O, babica ve,
kako je vnuček vesel,
kadar pri njej je,
na vasi.

Ob hiši potoček.
Ob potočku pa mlin.
O babica ve in piše ji vnuček.
»Ko zrastem, bom mlinar vesel.«

V hlevu, kravica je
in voliček.
To bo vnuček vesel,
ko pišem mu,
da v hlevu je še teliček.

Babica bere pismo naprej,
kaj piše ji vnuček.
»Babica, pridemo kmalu!
Ali čaka me že teliček?«
Alenka Mežnaršič

Sin

Poslušaj, sin moj,
kako prižema me nase,
ta skopa belokranjska zemlja.

Sem kamenje odvažal,
zemljo navažal,
rigolal,
oral,
kopal
in trte nežno,
kot mati v zibelko dete,
v zemljo dajal.

Z rokama jo božal,
z znojem sem
svojim zalival.

To trto nežno,
krhko, kot mlado dekle,
sem vzgajal,
škropil jo
in sad stoteri
mi je povrnila.

Ne pusti, sin, da
žulji bi moji
propadli.

Naj tudi tebe veže,
ta belokranjska zemlja,
zemlja, ki te je rodila.

Alenka Mežnaršič

VEZILO je glasilo delovnih ljudi Beti in Kometa. Ureja ga uredniški odbor: Toni Gašperič, glavni in odgovorni urednik, Alenka Badovinac, Janko Bračička, Miomir Čikič, Irena Flajnik, Jože Gerksič, Dragica Končar, Mojca Konda, Ljilja Maršič, Jure Matekovič, Vida Šegina Matkovič, Branko Matkovič, Tone Omerzel, Dušan Rus, Matjaž Rus, Sonja Zorc in Marjetka Žele. Tehnični urednik: Janez Pezelj.

VEZILO izhaja v nakladi 2300 izvodov, in sicer enkrat na mesec. Grafična priprava DIC Novo mesto, tiska TISKARNA Novo mesto.

Naslov izdajatelja: Beti, Tovarniška 2, 68330 Metlika, telefon. 58 170.

VEZILO je po mnenju Republiškega komiteja za informiranje SRS oproščeno temeljnega davka na promet proizvodov.